

ВДРС—У ДЗЕЙАННІ

ЭКНАМІЧНЫЯ ВЕДЫ ЗАМАЦОЎВАЮЦА НА ВЫТВОРЧАСЦІ

Эканаміст вышэйшай кваліфікацыі павінен добра валодаць навыкамі самастойнага і творчага рашэння складаных задач, якія ставіць сучасная практыка гаспадарання. Таму ў працэсе выкладання канкрэтных эканамічных дысцыплін асабліва ўвага ўдзяляецца сувязі вучэбнага працэсу з рэальнымі ўмовамі практычнай дзейнасці прадпрыемстваў. У ходзе вывучэння курса «Аналіз гаспадарчай дзейнасці» гэта дасягаецца ў значнай ступені тым, што практычныя заняткі праводзяцца па даных гадавых справаздач прамысловых прадпрыемстваў і вытворчых аб'

аднанняў. Тым самым студэнты неспрэчна сутыкаюцца з канкрэтнымі гаспадарчымі сітуацыямі, адпаведнымі ў адпаведных эканамічных паказчыках. На занятках яны вучацца самастойна канструяваць аналітычныя тэблыцы, выконваюць фактычны аналіз абагульняючых паказчыкаў і на аснове атрыманых вынікаў даюць эканамічную адценку дзейнасці прадпрыемства (аб'яднання) ў цэлым.

Кантроль за выкананнем практычных заданняў ажыццяўляецца ў выглядзе апытання па тэмах

курса, назірання за самастойнай работай у аўдыторыі, прыёму заданняў і залікаў. Разам з традыцыйнымі формамі ў якасці заліковага задання найбольш паспяваючым студэнтам прапановуецца напісанне рэфератаў і артыкулаў па асобных раздзелах і пытаннях работы прадпрыемстваў (аб'яднанняў).

Сёння ўвазе чытачоў прапановуецца рад артыкулаў, напісаных студэнтамі 5-га курса спецыяльнасці «эканоміка працы» па выніках праведзенага імі аналізу гаспадарчай дзейнасці.

ДАРАЖЫЦЬ
КОЖНАЙ
МІНУТАЙ

Значэнне беражлівага выкарыстання рабочага часу ўзрастае па меры таго, як павышаецца каштоўнасць працоўных гадзін і мінут. Сёння дзякуючы навукова-тэхнічнаму прагрэсу за той жа адрэзак часу матэрыяльных каштоўнасцей вырабляецца значна больш, чым 5—10 гадоў назад. У цэлым у краіне за адну мінуту дзесятай пацігодкі выпускалася прамысловай прадукцыі на суму, якая перавышала мільён рублёў. У бягучай пацігодцы цана рабочай мінуты ўзрастае.

Вось чаму так важна рацыянальна выкарыстоўваць кожную дзень, гадзіну і нават кожную мінуту, адведзеную на працу.

Між тым, на прамысловых прадпрыемствах дапускаюцца значныя страты рабочага часу з-за арганізацыйных і тэхнічных недаглядаў, парушэнняў працоўнай дысцыпліны, цяжучасці кадраў. Напрыклад, на прамысловасці г. Гомеля непрадукцыйныя страты рабочага часу склалі ў 1982 годзе каля 72 тыс. чалавека-дзён або 0,3 працэнта да фактычна адпрацаванага фонду часу. А гэта азначае, што сярэдняе прадпрыемства з колькасцю рабочых прыкладна 300 чалавек не працавала ўвесь год і гэта ва ўмовах прыметнага скарачэння прыросту працоўных рэсурсаў.

Не з'яўляецца выключэннем і вытворчае аб'яднанне «Гомельскандытарпрам».

Такім чынам, як паказаў праведзены аналіз, аб'яднанне «Кандытарпрам» мае значныя рэзервы па паліпшэнню выкарыстання рабочага часу за кошт ліквідацыі прастоёў, прагулаў, па хваробе, цяжучасці кадраў. Іх рэалізацыя дазволіць пры іншых роўных умовах павялічыць фонд рабочага часу на 68 тысяч чалавека-гадзін, павысіць прадукцыйнасць працы прыкладна на 1,7 працэнта.

Сур'ёзныя недахопы ў выкарыстанні фонду рабочага часу сведчаць аб тым, што вывучэнню гэтага пытання на прамысловых прадпрыемствах не ўдзяляецца належнай увагі. Больш таго, на многіх з іх страты часу не ўлічваюцца і не аналізуюцца. А між тым, для прыняцця дзелавых рашэнняў па ліквідацыі або паніжэнню страт рабочага часу неабходна ведаць іх размер прычыны, цану працоўнай мінуты, у што абыходзіцца гадзіна прастою, дзень прагулу на кожным прадпрыемстве. Тут галоўнае слова належыць эканамічным службам.

З гадзін і мінут складаецца поспех пацігодкі. Каб выканаць і перавыканаць заданне бягучага года, трэба берагчы рабочы час, аддаючы кожную мінуту справе.

А. МАКСІМОВІЧ,
дацэнт кафедры ўліку
і статыстыкі.

А. ЛЯХАЎ,
студэнт групы Т-52.

БОЛЬШ
ТАВАРАЎ
НАРОДУ

Галоўнымі прычынамі недапаставак прадукцыі аб'яднанням «Спартак» з'яўляюцца: недахоп вагонаў, невыкананне плана па асартыменту, несвоечасовае прадстаўленне неабходнай дакументацыі пакупнікам.

Праблема транспарту стаіць асабліва востра ў трэцім і чацвёртым кварталах. Калі ўлічыць, што 32 працэнта прадукцыі неабходна паставіць у іншыя саюзныя рэспублікі, то атрымаецца, што шырокая выдוםнасць прадукцыі гомельскіх кандытараў стварае і цяжасці з-за значнай аддаленасці спажывоў.

Самымі буйнымі спажывацямі за межамі БССР з'яўляюцца: РСФСР—53,4 працэнта, Узбекская ССР — 32,9 працэнта, Казахская ССР — 3,8 працэнта, Таджыкская ССР — 2,5 працэнта. Менавіта з-за адрэзкі прадукцыі далёка за межы рэспублікі аб'яднанне не выканала плана паставак. Выкананне плана па гэтаму паказчыку для стажыўдоў у межах БССР складала 99,99 працэнта. Найбольшы збыт прадукцыі аб'яднання знаходзіцца ў Гомельскай вобласці. На аднаго жыхара ў нас прыходзіцца на 6,85 руб. кандытарскай прадукцыі.

Невыкананне плана паставак зменшыла фонд матэрыяльнага заахвочвання (ФМЗ) на 1 працэнт, або на 4 тыс. руб. Акрамя таго, пры невыкананні плана паставак адзін з трох фондаўтвараючых паказчыкаў — «Рост вытворчасці прадукцыі ў вартасным выражэнні» не выкарыстоўваецца пры фарміраванні ФМЗ, аб'яднаннем недаатрымана з-за гэтага 15 тыс. руб.

На XXVI з'ездзе КПСС паказчык «Рэалізацыя пра-

ляецца строгі ўлік і аналіз забяспечанасці кадрамі. Асноўнымі задачамі такога аналізу з'яўляецца вывучэнне саставу і структуры персаналу, ацэнка ўкамплектавання неабходнымі кадрамі, вывучэнне прычын, якія выклікаюць рух работнікаў, пошук мер па іх замацаванні і г. д.

Так, у 1982 г. на заводзе быў устаноўлен план па колькасці, які перавышаў план папярэдняга года на 0,9 працэнта. Фактычная ж колькасць прамыслова-вытворчага персаналу перавысіла планавую на 0,2 працэнта.

Павелічэнне колькасці персаналу з'яўляецца непажаданым момантам у дзейнасці прадпрыемства, хаця план па аб'ёму вытворчасці таварнай прадукцыі і перавыканан на 0,8 працэнтаў. «Увесь прырост прадукцыі або работ, — як адзначалася на XXVI з'ездзе КПСС, — павінен быць атрыманым за кошт рацыянальнага выкарыстання працоўных рэсурсаў, г. зн. пры той жа ці меншай колькасці працоўных».

Структура кадраў на прадпрыемстве таксама некалькі змянілася. Удзельная вага рабочых у агульнай колькасці прамыслова-вытворчага персаналу зменшылася на 1,4 працэнта і складала 76,1 працэнт. Нязначнае адхіленне планавай колькасці ІТР і служачых ад фактычнай — 0,9 працэнта. Аднак значна ўзрасла колькасць вучняў, перавысіўшы планавую велічыню ў 4 разы. Прычынай такога становішча з'яўляецца неабходнасць папаўнення рабочых кадраў на прадпрыемстве.

Неабходна таксама больш увагі ўдзяляць вырашэнню актуальнай праблемы — жыллёвай.

Л. ТАРАРЭНКА,
студэнтка групы Т-54.

ГАЛОЎНЫ
РЭЗЕРВ

У сучасных умовах развіцця эканомікі нашай краіны асабліва актуальнасць набывае праблема далейшага росту прадукцыйнасці працы.

Выкананне плана па росту прадукцыйнасці працы на Гомельскім вытворчым аб'яднанні «Праца» за два гады бягучай пацігодкі складала 106,7 працэнта. За кошт звышпланавога росту прадукцыйнасці працы атрыман увесь прырост прадукцыі.

Аднак рост прадукцыйнасці працы мог быць значна большым, калі б на прадпрыемстве лепш выкарыстоўвалі рабочы час, ліквідавалі яго страты. Так, у мінулым годзе страты ад браку склалі 0,15 працэнта ад вытворчага сабекошту таварнай прадукцыі. Улічваючы, што раней гэта лічба раўнялася 0,28 працэнта, у даным напрамку адбыліся пэўныя стаўючы зрухі. Аднак час, затрачаны на вытворчасць браку і яго ўхіленне, знізіў магчымы рост прадукцыйнасці працы ў 1982 годзе на 0,16 працэнта.

Рэзервам павышэння прадукцыйнасці працы з'яўляецца скарачэнне страт рабочага часу ў сувязі з хваробай, няўкамі на працу з дазволу адміністрацыі, прастоямі. Узровень страт рабочага часу па гэтых по-

Творчая сустрэча з артыстам, якога мы бачым у кіно, на тэатральнай сцэне, тэлеэкране — заўсёды жадаемая для гледача. Яна прыносіць радасць знаёмства з акцёрам, яго творчай індывідуальнасцю. Такія сустрэчы даюць нам магчымасць «зазірнуць у творчую лабараторыю» артыста, лепш зразумець характары герояў, ролі якіх ён выконвае. І што таксама немалаважна, наладжваецца той цёплы і шчыры кантакт паміж артыстамі і глядзельнай залай, з дапамогай якога раскрываецца яго рысы характару, духоўны свет.

Гасцямі нашага горада неаднойчы былі артысты вядучых тэатральных калектываў, кінастудый краіны. Творчыя сустрэчы вядомых акцёраў з гамільянамі арганізуюае гарадское таварыства кнігалюбаў. Гэта не простае супадзенне. Сувязь літаратуры з тэатральным мастацтвам, кінематографам самая цесная. І задачы ў іх таксама аднолькавыя — сцвярджаць дабро і праўду, выхоўваюць у чалавеку ўсё самае лепшае.

Днямі госцем студэнтаў універсітэта быў артыст кіно, маскоўскага тэатра драмы і камедыі на Таганцы, лаўрэат прэміі Ленінскага камсамола Леанід Ярмольнік. На творчую сустрэчу з акцёрам, які прыехаў у наш горад па запрашэнню гарадскога таварыства кнігалюбаў,

прыйшлі студэнты, выкладчыкі, супрацоўнікі ГДУ.

Цікавым быў расказ маладога акцёра пра свой творчы шлях. Закончыўшы тэатральнае вучылішча імя Шчукіна пад кіраўніцтвам выдатнага педагога І. В. Каціна-Ярцава, Л. Ярмольнік пачынаў працаваць у адным з вядучых сталічных тэатраў — на Таганцы. Удала складваўся творчы лёс артыста, які трапіў у выдатную тэатральную трупу

Працаваць побач з вядомымі і прызнанымі майстрамі сцэны было вельмі адказна.

Сучасны артыст, на дум-

ку Л. Ярмольніка, павінен умець усё: сыграць любую ролю — і сур'ёзную, класічную і эксцэнтрычную, буфанадную. Такія ролі сыграны ім у спектаклях тэатра «Час шік», «Паўшыя жывыя», «10 дзён, якія ўзрушылі свет», «Майстар і Маргарыта» і інш.

Не толькі на тэатральнай сцэне паказвае сваё акцёрскае майстарства Л. Ярмольнік. Ён запамятаўся нам па цікавых ролях у мастацкіх і тэлевізійных фільмах «Сышчык», «Нечакана-негадана», «Шукайце жанчыну» і інш. Таленавітага артыста мы неаднаразова бачылі і на тэлеэкране ў гумарыстычнай перадачы «Вакол смеху», на эстрадзе, дзе ён выконваў сатырычныя мініяцюры М. Жванецкага. У гэтым жанры Л. Ярмольнік дасягнуў вышэйшага майстарства: стаў лаўрэатам усеаюзнага конкурсу артыстаў эстрады.

Шмат пытанняў было заданае артысту ў час творчай сустрэчы. На іх з уласцівым яму гумарам і акцёрскім майстарствам Л. Ярмольнік даў адказы, выконваў сатырычныя мініяцюры, Дэманстраваліся фрагменты кінафільмаў, у якіх здымаўся артыст.

Т. ДУБЯК.

На здымку: выступае Л. Ярмольнік.

Фота А. Карніенкі.

На тэмы маралі НА РОЗНЫХ ПАЛЮСАХ

Дэканат і грамадскія арганізацыі эканамічнага факультэта шмат увагі ўдзяляюць ідэйнаму, працоўнаму і маральнаму выхаванню студэнтаў, якія жывуць у Інтэрнаце № 4. Тут створаны ўсе ўмовы для заняткаў і адпачынку, хаця і шэраг пытанняў яшчэ не вырашаны. Аднак не ўсе жыхары Інтэрната вядуць сябе прыстойна. Так, 3 снежня 1983 г. студэнты В. Чыржун (гр. Т-33) і В. Паддубны (гр. Т-34) пасля вышліўкі ў рэстаране хуліганілі на вуліцы. За злчынныя адносіны да жанчыны, яны знаходзяцца пад следствам і павясяць заслужанае пакаранне.

Студэнт гр. 0-53 В. Калуга за неаднаразова вышліўкі ў Інтэрнаце выселен з яго. Аднак гэты факт не паслужыў прадметным урокам для іншых жыхароў Інтэрната. Днямі камісія правярыла названы Інтэрнат і выявіла шэраг недахопаў. У прыватнасці, студэнт гр. 0-54 А. Ульянаў замест таго, каб займацца вучобай і лівідаваць акадэмічную запачынанасць, падтрымліваў асабісты «тонус» алкагольнымі напіткамі. У яго пакоі знойдзена шмат бутэлек з-пад гарэлкі і віна.

Дарэчы, дэканат некалькі разоў выклікаў бацькоў А. Ульянава, у прысутнасці якіх ён абяцаў выправіцца. Але, як кажуць, яго словы былі пушчаны на вецер.

Адначасова хочацца сказаць, што на нашым факультэце ёсць нямала студэнтаў, з каго трэба браць прыклад. Сёлета ў канцы кастрычніка мы праводзілі ў рады Савецкай Арміі Вячаслава Пернікава з гр. Т-22. Выпадак крута змяніў лёс будучага салдата. Вечарам перад адпраўкай у армію ён заступіўся за жанчыну, якую хацелі абрававаць. Вячаслаў атрымаў ад хулігана два нажавыя раненні, аднак злчынцу абяшчкодзіў.

Пасля лячэння Вячаслаў Пернікаў атрымаў адтэрміноўку ад службы ў радах Савецкай Арміі і працягвае вучобу на нашым факультэце.

Мы ганарымся мужнымі студэнтамі, а з тымі, хто жыве не па савецкай маралі, будзем весці рашучую барацьбу.

У. АРЭШЧАНКА,
дэкан эканамічнага факультэта.

Перада мною адна з навінак савецкай фалькларыстычнай навукі — кніга маладога грузінскага даследчыка І. Ш. Гагулашвілі «Грузінская магічная паззія», выпушчаная выдавецтвам Тбіліскага дзяржуніверсітэта ў 1983 годзе. Кніга не можа не захапіць як тэмай свайго даследавання, так і дабротнасцю матэрыялу.

Праца І. Ш. Гагулашвілі ўяўляе сабой першы вопыт даследавання нацыянальных замоў на ўзроўні манаграфіі ў савецкай фалькларыстыцы. Ужо гэта вызначае яе актуальнасць і навуковую каштоўнасць. Аднак сам характар кнігі, узровень яе выканання дазваляюць прызнаць бяспрэчны вартасці навуковай работы.

Глыбіня і ўсебаковасць даследавання праўляюцца ўжо ў першым раздзеле, прысвечаным гісторыі публікацыі і вывучэнню грузінскіх замоў. Аўтар прааналізаваў значную колькасць крыніц, сярод якіх шматлікія запісы і этнаграфічная літаратура, даследаванні па фальклору агульнага парадку, работы па гісторыі медыцыны, лінгвістычнай літаратуры. Гэта дазволіла, з аднаго боку, зрабіць дакладную класіфікацыю крыніц і вызначыць ступень іх значнасці (што само па сабе заслужоўвае прызнання ўсіх даследчыкаў нацыянальнай грузінскай культуры), а з другога — паказаць формы ўвядзення ў навуковы абарот шматлікага фальклорнага матэрыялу.

Важнай у метадалагічных адносінах для далейшага вывучэння замоў з'яўляецца паспяхова спроба аўтара даць паняціны апарат, звязаны з магічнай паззіяй, паказаць спецыфіку грузінскай тэрміналогіі па дадзенаму жанру фальклору.

І. Ш. Гагулашвілі значна паглыбіў існуючую ў сучаснай фалькларыстыцы традыцыйную класіфікацыю замоў, што дазволіла аўтару пашырыць ўтылітарныя рамкі выкарыстання магічнай паззіі. Адметна, што вучоны выдзяляе звыш 100 разнавіднасцей лячэбных замоў, сярод якіх вядомыя з'яўляюцца інфекцыйныя, педыятрычныя, неўралгічныя, псіхіятрычныя, хірургічныя, траўматалагічныя, тэралеўтычныя, анкалагічныя, дзерматалагічныя і многія іншыя.

Абгрунтаваныя вывады, якія ўтрымліваюцца ў даследаванні І. Ш. Гагулашвілі, базіруюцца не толькі на глыбокім вывучэнні грузінскіх замоў. У немалой ступені гэтаму садзейнічае шырокі параўнальна-гістарычны аналіз: у поле зроку вучонага трапляе магічная паззія рускага і ўкраінскага фальклору, старажытнаўкраінскай культуры свет, арабскія, венгерскія і іншыя паралелі.

Своечасовай і практычна значнай для развіцця фалькларыстыкі ўяўляецца класіфікацыя замоў па наступных прыкметах: па назначэнню (гаспадарчыя, лячэбныя...); з суправаджэннем дзеяння або без яго; па манеры вымаўлення (шптам, ва ўсё галас) і спосабу фіксацыі (на паперы або іншых прадметах); па форме (проза, рытмічны тэкст, верш); па рэлігійнай сутнасці (язычства, хрысціянскія і змешаныя); матываваныя і нематываваныя; фрагменты і поўныя тэксты; па ўзростава-палавой прыналежнасці сказальнікаў (жанчыны, мужчыны, маладыя, састарэлыя і г. д.); па матывах; па тыпах.

Заслужоўваюць бяспрэчнай падтрымкі навушны ў рабоце прапановы аб неабходнасці міжнароднай класіфікацыі (індэксацыі) замоў. З нашага пункту гледжання, зробленая ў манаграфіі класіфікацыя можа паслужыць для гэтага добрай асновай.

Эстэтычную завершанасць манаграфіі надаюць раздзелы, у якіх разгледжаны пэтыка і архітэктоніка грузінскіх замоў, а таксама традыцыя выканання і іх распаўсюджванне.

Кніга мае пэўную практычную каштоўнасць не толькі для фалькларыстаў і мастацтвазнаўцаў, але і для работнікаў ідэалогіі і культуры, у прыватнасці атэістычнай прапаганды, у выхаванні любові да нацыянальных духоўных багаццяў, сярод якіх фальклору належыць адно з самых ганаровых месцаў.

Можна пажадаць маладому грузінскаму вучонаму, з якім устанавіліся творчыя сувязі вашай кафедры, далейшых поспехаў у даследаванні духоўных багаццяў народа.

У. КАЗЛОЎ,
дацэнт кафедры
руускай літаратуры.